

۱ آغستوس
۱۳۳۶
الی
۱ تشرین ثانی
۱۳۳۹

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعه سی

اون برنجی سنه
الی
اون اوچنجی سنه
نوسرو
۷۷ : ۶۲

فریدون بك منشائی

تواریخ عثمانیہ نك منابعدن بری و بلكده اك مهمی عد ایدیلان فریدون بك منشائی شیمدی به قدر هیچ برتدقیق و تنقیده تابع طوتولمامش ، بالعكس شایان احتیاج بروثیقه عد ایدیلهر ك مندرجاتی اهمیتله تلقی اولونمش و بر ایکی استنادن قطع النظر بوتون مورخرجه استشهاد ایدیلش و تواریخ عثمانی نك مبادیسی حقیقه هان یكانه مأخذ اولمشدر .

صوك زمانلرده بو منشآتك محتویاتی بعض ذواتك نظر دقتی جلب ایتمش ، و بالخاصه عثمان غازی ، اورخان غازی ، مراد اول زمانلرینه اسناد اولنان توركجه مكاتباتك سلیمان قانونی زماننده کی اسلوب ایله یازلمش اولسی بو كتابك وثوقی حقیقه شبهه لر اویانیدیرمقدن خالی قالماش ایدی . عینی زمانده كتابده مندرج بولنان منشورلرك تاریخلری ده نظر دقتی جلب ایلکده و حقیقت تاریخیه ایله توافقی ایتدیکی کورلمكده ایدی .

فی الحقیقه منشآتك ۴۸ نجی صحیفه سندن [۱] باشلا یه رق ۵۵ نجی صحیفه به قدر دوام ایدن و ۶۸۳ ده قونیه دن یازلدیغی ییلدیریلن فارسی منشورك سلطان علاءالدین سلجوقی طرفندن عثمان غازی به سگود خطه سنك تملیکی ایچون کوندرلمش اولدیغی آگلا شلمقده و حالبوکه ۶۸۳ سنه سنده سلطان مسعود ثانی بن عزالدین کیکاوس ثانی نك آنادولو سلطنتنده حکمران اولدیغی و سلطان علاءالدین کیتباد اولك ۶۳۴ ، علاءالدین کیتباد ثانی نك ۶۵۵ ده وفات ایتدیگری و علاءالدین کیتباد ثالث ۶۹۶ سنه سندن اول حکمدار اولمادیغی نظر دقته آله رق بو منشورك یاغنواننده و یاخود تاریخنده تحریف وقوع بولدیغی ذهابی حاصل اولمقده ایدی .

۵۶ نجی صحیفه دن ۶۰ نجی صحیفه به قدر دوام ایدن و سلطان علاءالدین بن فرامرز

طرفندن عثمان غازی یہ آق سنجاق و طبلخانہ ایلہ برلکدہ کوندردلیکی ذکرایدیلن تورکچہ منشورده کرک سلیمان قانونی دورینہ مخصوص اولان اسلوبیلہ ، کرک نہایتدہ کی ۶۸۸ تاریخیلہ نظر دقتی جلب ایتدکدہ و بومنشورکدہ تاریخنک تخریف واسلوبنک فریدون بک طرفندن دیکشدرلدیکنہ قناعت ایدیلکدہ ایدی .

۶۱ نجی صحیفہ دن ۶۴ نجی صحیفہ یہ قدر دوام ایدن فارسی منشورک ینہ سلطان علاءالدین بن فرامرز طرفندن عثمان غازی یہ کوندردلیکی سرلوحہ سندن آکلا شلمقده و ۶۸۹ دہ اقشہردہ یازلدینی کورولمکدہ و بو اوچنجی منشورکدہ تاریخنک دیکشدرلمش اولدیغنه حکم ویریلکدہ ایدی .

بو اوچ منشور حقندہ بوقدرجق حکم ویریلور، فقط اورخان غازی دورینہ عائد مکاتبات حقندہ ہیچ برشی سویلنلمیور ایدی . بوتون بوقدر تنقیداتہ رغماً فریدون بک منشأتنک ساخته بر کتاب اولدیغنه دائر قطعی بردلیل الدہ ایدیلہ مہ مش و جامعی حقندہ حسن نیتلہ حکم ویریلہ رک یالکیز مومی الہک مکاتبات تاریخلرینی واسلوبلرینی دیکشدردیکنہ قناعت حاصل اولمشدی .

شمدی بز بورادہ فریدون بک منشأتی تدقیق و تنقید ایدرک ساخته لکنی

اثباتہ چالیشہ جغز :

منشأتنک احتوا ایتدیکی ایلک مکتوب سلطان علاءالدین طرفندن عثمان غازی یہ خطہ سکودک تملیکی بابتدہ کوندردلمش اولان ۶۸۳ تاریخلی منشوردر . بومنشورک تاریخنک یا کلش اولسی ایجاب ایتدیکنی عرض ایتشدک . منشورک مآلی ایجہ تدقیق ایدیلہ رک انتقاد داخلی یہ تابع طوتیبہ جق اولورسہ سلطانک (بید) خطہ سنی عثمان غازی یہ توجیہ ایتدیکی و بومیانده خطہ مذکورہ بی (امہات بقاع اسلام و ملت و معظمت ديار ملك و دولت) دن دیو توصیف ایتدیکی کورولمکدہ در .

(بید) یعنی (سکود) قصبہ سنک (امہات بقاع اسلام) دن اولمادیبی و بلکہ اوزمانلر آنادولو حدودندہ کی اوافق و اہمیتسز قلعه لردن بری بولندیفی معلومدر . ثانیاً : سلطان بومنشورده عثمان غازی حقندہ (عزیز ترین اولاد آدم) ، (سعادتمند اعز اشرف اکرم) ، (کامران معظم) عنوانلرینی قوللانورکہ بو عنوانلر آنجق ملوک و سلاطینہ مخصوصدر . حکمدارلر بربرلریلہ مخابره ایتدکلری زمان یکدیکرلری حقندہ بویلہ الفاظ و تعییرات استعمال ایدرلر . سلاطین ، عثمان

بك كجی بر اوج بکی شویله دورسون ایالت والیرینه بیله بو عنوانلری چوق کورورلر . بوندن ماعدا سلطان علاءالدین عثمان غازی بی (ناصرالدنیا والدین ابو منصور عثمان شاه) دیو فرمانده ذکر ایدیور. (الدنیا والدین) کله لرینک ایکینسه بردن مضاف اولان لقب آنجق سلاطین وملوکه مخصوصدر: (علاءالدنیا والدین) کجی . امرا ایچون (دنیا) کله سی رینه (دولة) لفظی قوللانیلور و (ناصرالدولة والدین) دینلیر . (شاه) عنوانده امرایه ویریلز، اکر (ملکشاه) کله سنده اولدیغی کجی بو عنوان اسمک ماده اصلیه سنه کیرمش ایسه او وقت کله توقیر اوله رق دکل بلکه ساده جه اسم اوله رق ذکر وابقا اولنور .

بوندن باشقه عثمان غازی حقنده (مارا ابهت روزگار واهبت لیل و نهارست وواسطه عقد پادشاهی ومایه لطف الهیست.. ودر استحقاق ملک پروری واعتناق پادشاهی وسروری وآیین اختصاص ورعیت پروری حاصل دارد) و (عن قریب اورا از قوت وقدرت وبسطت وسلطنت میسر خواهد کشت و تایش مدت از مناصب ملوک کامکار و درجات سلاطین بز رکوار درخواهد گذشت) جمله لری صرف ایدیلیورکه بو سوزلر آنجق پادشاهلر طرفندن ولیعهدلره خطاباً یازیله بیلیر. یوقسه بر حکمدارک معیتده کی امراسندن برینک ایلریده حکمدار اولماسنی تمنی ایتدیگنی قبول ایتک ایجاب ایدرکه بو ممکن دکلدر .

منشورده عثمان غازی حقنده صرف ایدلدیگنی کوردیکمز بو قبیل عنوانلرک، لقب لک سلاطیندن بری طرفندن امراسنه خطاباً یازیله میه جغنی سوتیش و بو قبیل عنوانلرک آنجق حکمدارلره مخصوص اولدیغنی بیلدیرمشدک . فقط بالاده ذکر ایتدیکم صوک ایکی جمله بی او قودیفمز زمان بو منشورک فعلاً حکمدار اولان بر ذانه کوندریله میه جگنی آگلارز . زیرا مرسل مرسل الیهک ایلریده بو یوک بر حکمدار اولماسنی تمنی ایلور . او حالده بو منشور آنجق بر پادشاه طرفندن اوغله ویا ولیعهدینه کوندریله بیلیر . عثمان غازی سلاطین سلجوقیه امراسندن بری اولدیغندن ونه مستقل بر حکمدار ونه ده ولیعهد اولمادیغندن دولای بیله بر فرمانک کندینه کوندرلسی امکانی یوقدر .

او حالده بو منشور سلاطیندن بری طرفندن ولیعهدینه خطاباً یازلمش، سلطان سلجوقی طرفندن عثمان غازی به کوندرله مشدر . منشورک مندرجاتی حقنده کی

مطالعہ مزہی سوکرایہ براقہ رقی شیمدی انتقاد خارجینہ کچلم :
 بو منشور فریدون بک طرفدن اتحال و تحریف ایدلمشدر . شویله کہ :
 خوارز مشاہندن سلطان علاءالدین تکش زمانندہ خوارزم دیوانندہ منشیلک
 وظیفہ سنی ایفا ایدن (محمد بن المؤید البغدادی) تسوید ایتمش اولدینی منشور لرله
 اوامر و مکاتبات صورتلرینی بر آرایہ جمع ایلش و بوندن باشقه کندی یازمش اولدینی
 خصوصی مکتوبلری ده علاوه ایدرک بر منشآت وجوده کتیرمش و بوگا (التوسل
 الی التزل) عنوانی ویرمشدر . استانبولده نور عثمانیہ کتبخانہ سندہ ۶۶۲
 تاریخندہ استنساخ ایدلمش بر نسخہ سی موجود بولنان بو منشآت بر مقدمہ و اوچ
 قسمی احتوا ایتکدهدر . مؤلف کتابک مقدمہ سندہ سلطان تکشی مدح ایتدکن
 سوکرا دیوانندہ وظیفہ کتابی ایفا ایتدیکی ائنادہ یازمش اولدیمی مکاتب رسمیہ
 صورتلرینی بر آرایہ طوبلا دیغندن و بوکا مکاتب خصوصیه سنی ده علاوه ایدرک بو
 مجموعہ بی وجوده کتیردیکندن بحث ایدیور . منشآت محتویاتک انقسام ایتدیکی
 اوچ بابک سر نامہ لری شویله در :

قسم اول : مناشیر دیوانی و فتوح و عہود معاهدات
 قسم دوم : امثله و مکاتباتی کہ ار حضرت جلت اجلها الله تعالی بملوک واصحاب
 اطراف نافذ کشت

قسم سیم : اخوایات و ملاطفاتی کہ بزرگان و دوستان نوشته
 کتابک احتوا ایتدیکی مکاتیبک قسم اعظمی فارسی ، بعضیلریده عربجهدر .
 فریدون بک کندی منشآتندہ کی منشور و فرمانلرک بر قسمی بو کتابدن
 اتحال و تحریف ایتمش ، بونلردن بر قاچنی اسامی خاصہ دن ماعدا هیچ بر شی
 دگیشدیرمیرک ، بر قسمی ده تحریف و تبدیل ایدرک ، بعضیلرینی ده تورکجه بر ترجمہ
 ایدرک کتابہ کچیرمشدر .

(محمد بن المؤید) منشآتک قسم اولندہ بکرمیدن فضله منشور صورتی
 موجوددر بر ایکسندن ماعداسنک تاریخ تحریرلری یازلامشدر . بو منشورلرک
 ایلیکی یوقاریده ساخته و محرف اولدینی اثبات ایتدیکنز منشورک اصلی در . منشورک
 سرنامہ سی شویله در :

[نخت منشور ایالت جندست کی بر نام خداوند و خداوند زاده جهان خاقان

اعظم خلدالله ملكه اصدار افتاده است و این از مناسبت کی در تباشیر حالت کتابت نبشته ام اما بازن همه بیشتر شرائط ایالت رامستوعب و فواید متفرق را مستجمع وهی هذه]

منشی ، بو منشوری کتابتک ایلك صحیفه سه درج ایدیور و صنعتده مبتدی بولدیغی بر صیراده یازمش اولدیغی ده علاوه ایدیورکه بونی تعقیب ایدن دیگر محررانده بو قیل قیود احترازیه موجود اولمادیغندن بز بونی الك اسکی تاریخی اوله رق تلقی ایده رز . منشأته موجود بولنان دیگر بر منشورک تاریخی (محرم سنه ۵۷۸) اولغله بز یوقاریده سرنامه سنی ذکر ایتدی کمز منشورک بو تاریخدن اول یازدیغی استدلال ایده بیلیرز .

خوارز مشاه ایل آرسلان ، اوغلی (تکش) ی ماوراء النهرده (جند) شهرینه والی تعیین ایتشدی . ایل آرسلان ۵۵۸ ده ارتحال ایتمش و یرینه دیگر اوغلی (سلطان شاه) کچمشدی . (جند) والیسی بولنان (تکش) برادرینک حکمدار لغنی قبول ایتمه رک دعوا ی سلطنتله خروج ایتمش و اون سنه قدر اونکله اوغراشدقدن صو کرا نهایت (خوارزم) ی ضبطه موفق اولمش و ۵۶۸ ده اعلان سلطنت ایتشدر سلطان تکش ، حکمدار اولدقدن صو کرا (جند) شهرینی بیوک اوغلی و ولیعهدی ناصرالدین ملکشاهه اقطاع ایتمش و سالف الذکر منشوری کوندرمشدر . تکش ، بوندن صو کرا خراسان قطعه سنی برادری (سلطان شاه) ک النین آلمق ایچون اوزون مدت اوغراشمش و نیشابور ایله سرو شهرلرینی ضبط ایتشدر . ۵۸۴ ده اوغلی و ولیعهدی (ناصرالدین ملکشاهی) نیشابوره ، دیگر اوغلی (قطب الدین محمد) ی (مرو) والی تعیین ایتشدر . (ملکشاه) ۵۸۹ سنه قدر نیشابور والیکنده قالمش و او تاریخده محل مأموریتک (مرو) ده تحویلی استدا ایتکله پدری طرفدن اورایه کوندرمش و (نیشابور) قطب الدین محمده توجیه اولمشدر . ملکشاه درت سنه قدرده (مرو) والیکنده بولومش و ۵۹۳ سنه سنده خسته له رق وفات ایتشدر . سلطان تکش بونک اوزرینه دیگر اوغلی قطب الدین محمدی ولیعهد تعیین ایتشدر . [۱]

[۱] تکشک ۵۶۸ ده خوارزمده اعلان سلطنت ایتسه و منشورکده ۵۷۸ دن اول یازماسی ایجاب ایتدیکنه نظراً تاریخک مطلقاً ۵۶۸ ایله ۵۷۸ سنه لری آراسنه مصادف اولماسی لازم کلیر . منشوری تدقیق ایدرکن نهایترینه دوغرو [فریدون بك منشأقی : صحیفه ۵۵ سطر ۹۷] شو جمله به راست کلپورز : (ومان و معاملات بنام وکال از استقبال

سرنامہ سنی بالادہ ذکر ابتدیکمز و تکش طرفدن ملکشاہ کوندردلیکنی سویلدیکمز منشور، فریدون بک منشأئندہ ۴۸ نجی صحیفہ دن باشلابوب ۵۵ نجی صحیفہ یہ قدر دوام ایدن منشورک عینی در۔ فریدون بک او منشورک سرنامہ سنی د کیشدیرہ رک (سلطان علاءالدین سلجوقی طرفدن جتیمکان سلطان عثمان خان غازی حضر تیرینہ خطہ سکودک تمیلدیکی باینده گلش اولان منشورک صورتیدر) دیوبر سرنامہ اویدرمش واسامی خاصہ دن ماعدا منشورک محتویاتی همان کلمہ بکلمہ محافظہ ایدرک بالکمز بعض اوافق تحریرفلرده بولونمشدر۔ اسامی خاصہ شو صورتلہ تبدیل ایدلمشدر۔ ۴۸ نجی صحیفہ ده ۳۰ نجی سطرده کی (خطہ بید) جملہ سی اصلنده (خطہ جند)؛ ۴۹ نجی صحیفہ ده ۴ نجی سطرده کی (ساکنان بید) جملہ سی اصلنده (ساکنان جند)؛ ینہ عینی صحیفہ ده ۱۱ و ۱۲ نجی سطرلرده کی (بیدرا باجملکی نواحی وحوالی آن بسعادتمند اعز اشرف اکرم و کامران معظم ناصرالدینا والدین ابوالنصر عثمانشاہ) جملہ سی اصلنده (جندرا باجملکی نواحی وحوالی آن بفرزند اعز اشرف و اکرم خاقان معظم ناصرالدینا والدین ابومنصور ملکشاہ)؛ ۵۵ نجی صحیفہ ده ۳ نجی سطرده کی (بید) کلمہ سی اصلنده (جند) شکلنده محرردر۔ شو خالدہ فریدون بک بسیط بر اتحال ایله مذکور منشوری کتابنہ کچیربور و (جند) یرینہ (بید)، (ملکشاه)، یرینہ (عثمانشاہ) کلمہ لرینی قویبور و مرسل و مرسل الہک اسملرینی د کیشدیرمکدن باشقہ بر شی یامیور۔ منشور اصلنده تاریخمزددر۔ فریدون بک تاریخ و مورد علاوہ سنی اہمال ایتیمہ رک (حرر فی اوائل شہر رمضان المبارک سنہ ثلاث وثمانین وستمائة بمقام قونیہ) جملہ سنی یازمشدر۔ فقط فریدون بک آنادولو تاریخنہ ای واقف اولدیغندن بوتاریخی ای اویدرامامشدر۔ چونکہ یوقاریدہ سویلدیکمز و جملہ تاریخ مذکورده آنادولودہ سلطان مسعود ثانی حکمران بولونمقدہ در۔

فریدون بک بوندن باشقہ اسم خاص اولیان بعض کلمہ لریدہ - شہینی دعوت ایتیمہ مک ایچون - د کیشدیرمشدر۔ منشورک اصلنده کی (شہر) کلمہ لرینی (در بند)۔ (فرزند) کلمہ لرینی (بسعادتمند)۔ (خاقان) ی (کامران)۔ (پادشاهی) بی

سنہ ثلاث باشان رسانند)۔ بورادہ کی (سنہ ثلاث) ترکیبی (سنہ ثلاث و سبعین و خمسائہ) جملہ سنک اختصار ایملش سکلی در۔ او خالدہ منشورک تاریخی ۵۷۳ سنہ سیلہ ۵۶۸ سنہ سی آراستندہ اولتی ایجاب ایدر۔

(سعادت پناهی) به محویل ایلمش و بر ایکی فقره بی ده لزمسز عد ایدره رک طی ایتمشدره . منشورک مآلنه کلنجه ، محررینک دیدیکی کچی ، بوتون شرائط ایالتی جامعدر . مختصر بر سیاستنامه دره . سلطان تکش ، مقدمه سنده بو قدر ممالکی قبضه اقتدارینه تودیع ایتمدیکندن دولایی جناب حقه حمد و ثنا ایلدکن صوکرکرا مصالح بشریه بی مهمل بر اقامقدن ، محافظه بلاد و ترفیه عباد لزومندن بحث ایدیور و بونک ایچون ممالکنه کندیسنک آثار عدل و مرحمتنه اقتدا ایتمش والیر ارسال ایتمدیکنی ، هر نه قدر بتون تبعه یه توزیع عدالت خصوصنده مساوات معامله ایتمک ایجاب ایدرسده من القدییم صداقتدلیله تمیز ایدن بعض اهلینک بو خصوصده دیکر لرندن فضله نائل عنایت اولملری لازمکه جکچی سویلیور و او اهلینک کافر حدودنده ساکن امهات بقاع اسلامدن اولان (جند) سکنه سی اولدیغنی و شهر مذکورک حدود کفارده کی قلعه ترک اک مستحکمی بولندیغنی ، دولت قاهره خوارزمیه نک مبدأ تأسسنده ایالت مذکورنک تحت تصرفه کیردیکنی و اورا خلقنک دائماً دولته قارشی صداقت کوسترمش اولدقلمی ذکر ایلدکن صوکرکرا تبعه مشارالیه نک بو صداقتنه مقابل حسن خدمت اولمق اوزره باباسنک کندیسنی اورایه والی تعیین ایتمدیکی مثللو کندیسنی ده اثر پدره توفیقاً اوغلی خاقان معظم ناصرالدینا والیدین ابو منصور ملکشاهی تعیین ایتمدیکنی سویلیور و بومیانده اونک حقتده برچوق مدایحده بولنیور . سلطان تکش اوغلنک پک یقینده سلاطین زرکوار درجانه ارتقا ایدره جکی امیدینی اظهار ایتمدکن صوکرکرا (جند) خلقنی بویله بر لطف ایله تلطیف ایتمدیکنی بیان ایدیور . بعده اوغلنه امور دولت و اداره حکومت حقتده اوزون اوزادی یه درس ویریور :

اولا : متقی ، پرهیزکار ، شهوات نفسانیه دن فارغ اولماسنی ، نعمت دنیا ایله مغرور اولماسنی .

ثانیاً : کافه احوالده اوامر الهیه حدودینی تجاوز ایتمه منی ، امر بالمعروف ایتمنی ، رذائلدن اجتناب ایتمنی ، نفسنی تربیه ایلمنی توصیه و سیاست جمهورک آنجق بونکله ممکن اوله بیله جکچی بیان ایدیور .

ثالثاً : قرآن کریم تلاوته اهتمام و دقایقه وقوف کسب ایتمنی ؟

رابعاً : هر وقت اذن عام ویره رک بارکاهی هر کسه کشاده بولدیرماسنی

و مظلوماری دیکھ مہنی ؛ قوی و ضعیف ، وضع و شریف آ رہ سندہ فرق
 کوزتمیہ رک اظہار عدل ایتھہنی امر و عدالتک فضائلندن بحث ایدیور .
 خامساً : لطف و کرمی اختلاف طبقات و تفاوت درجاتہ کورہ انسانلرہ
 تشمیل ایتھہنی و بو میاندہ سادات کرام ، ائمہ و علما ، قضاة و حکام ، اہل صلاح
 و متصوفہ ، منایخ و رعایا ، محترفہ و اہل اسواق ، طوائف عسکریہ کبی صنوف
 خلقہ قارشی یاہلسی لازمکلن معاملہ بی آری آری ایضاح ایدیور .
 سادساً : غزاة و مجاہدینی تلطیف و دائماً غزا و جہادہ مواظبت ایتھہنی ؛
 سابعاً : حدودلرک تحکیم و محافظہ سنی ؛ ثامناً : یوللرک سلامت و آسایشنک
 تأمین و بازرگانلرہ یولجیلرک تعرضہ اوغراماملری چارہ سنہ توسل ایلہ سنی ؛
 ثاسعاً : اصحاب جرایمک تجزیہ سندہ حدود شریعتدن عدول ایتھہنی ، اکثریا
 عفو و صفح ایلہ معاملہ ایلہ سنی . عاشراً : امور مہمہدہ اکابر و علما ایلہ مشاورہ
 ابتدکن صوکرہ تطبیقہ باشلامسنی توصیہ ایدیور . بوندن ماعدا دوستلرہدہ
 دشمنلرہدہ عقد ایدیلن معاهداتہ رعایت ایتھہنی ، سوزندہ طورماسنی ، عہدندن
 نکول ایتھہنی تنبیہ و تعیین ایدہ جکی مأمورلرک امانت ، کفایت و عدالتہ موصوف
 اولمالرینہ اعتنا ایلہ سنی ؛ اصحاب املاکہ قانونک تعیین ایتدیکی مال مقنندن باشقہ
 بر شی تکلیف ایدلہ مہ سنی ، رسوم جدیدہ و محدثہ موجود ایسہ رفع اولونمہ سنی
 امر ایدیور .

امرلر بو صورتلہ ختام بولدقن صوکرہ سلطان بو وصایاہ حریفاً رعایت
 ایتھہنی اوعلنہ یکیدن توصیہ ایدیور .

منشورک خاتمہ سندہ (حند) سکنہ سنہ خطاب و اوغلنک والیلکی کبی بر سعادتہ
 نائل اولدقلرندن دولای اونلری تبریک و اوکا اطاعت و محبت کوزتملرینی امر
 ایلور و بو میاندہ اوغلنک تعیین ایدہ جکی نائبلرہ حرمت ایتلمرینی و (۵۷۳ سنہ سی
 بدایتندن اعتباراً مال و معاملاتی تمامہا اونلرہ ایریشدیرملرینی) دہ تنبیہ ایدیور .
 فریدون بک منشآتندہ کی دیگر ساختہ محرراتی کلہ جک مقالہ لر مزدہ
 یلدیرہ جکز .